

Υπόθεση C-649/19

Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως κατά το άρθρο 98, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου

Ημερομηνία καταθέσεως:

3 Σεπτεμβρίου 2019

Αιτούν δικαστήριο:

Spetsializiran nakazatelen sad (ειδικό ποινικό δικαστήριο, Βουλγαρία)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

20 Αυγούστου 2019

Ποινική διαδικασία κατά:

IR

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Διαδικασία έκδοσης ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης προς τον σκοπό ποινικής δίωξης

Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

Ερμηνεία και έλεγχος του κύρους διατάξεων του δικαίου της Ένωσης· άρθρο 267 ΣΛΕΕ

Προδικαστικά ερωτήματα

- 1) Αναγνωρίζονται και στον κατηγορούμενο ο οποίος συνελήφθη δυνάμει ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης τα δικαιώματα που προβλέπονται στο άρθρο 4 (ιδίως το δικαίωμα του άρθρου 4, παράγραφος 3), στο άρθρο 6, παράγραφος 2, και στο άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 2012/13/ΕΕ;
- 2) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως: έχει το άρθρο 8 της απόφασης-πλαισίου 2002/584/ΔΕΥ την έννοια ότι επιτρέπει τροποποίηση του περιεχομένου του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης όσον αφορά το έντυπο που παρατίθεται στο παράρτημα, ιδίως την προσθήκη νέου κειμένου

- σχετικά με τα δικαιώματα του εκζητουμένου έναντι των δικαστικών αρχών του κράτους μέλους έκδοσης όσον αφορά προσφυγή κατά του εθνικού εντάλματος σύλληψης και του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης;
- 3) Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο δεύτερο ερώτημα: συνάδει με την αιτιολογική σκέψη 12 και τις διατάξεις του άρθρου 1, παράγραφος 3, της απόφασης-πλαίσιο 2002/584/ΔΕΥ, του άρθρου 4, του άρθρου 6, παράγραφος 2, και του άρθρου 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 2012/13/ΕΕ και των άρθρων 6 και 47 του Χάρτη η έκδοση ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης με ακριβή τήρηση του εντύπου, όπως αυτό παρατίθεται στο παράρτημα (ήτοι χωρίς ενημέρωση του εκζητουμένου σχετικά με τα δικαιώματά του έναντι της δικαστικής αρχής έκδοσης), όταν η δικαστική αρχή έκδοσης αμέσως μόλις πληροφορείται τη σύλληψη του εκζητουμένου τον ενημερώνει για τα δικαιώματα που έχει και του αποστέλλει τα σχετικά έγγραφα;
- 4) Είναι ισχυρή η απόφαση-πλαίσιο 2002/584/ΔΕΥ στην περίπτωση που δεν υφίστανται άλλα νομικά μέσα για την εγγύηση των δικαιωμάτων που απολαύει ο συλληφθείς δυνάμει ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης κατά το άρθρο 4, ιδίως κατά το άρθρο 4, παράγραφος 3, το άρθρο 6, παράγραφος 2, και το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 2012/13/ΕΕ;

Παρατιθέμενες διατάξεις του δικαίου της Ένωσης και νομολογία του Δικαστηρίου

Απόφαση-πλαίσιο 2002/584/ΔΕΥ του Συμβουλίου για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και τις διαδικασίες παράδοσης μεταξύ των κρατών μελών (ΕΕ 2002, L 190, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση-πλαίσιο 2009/299/ΔΕΥ (ΕΕ 2009, L 81, σ. 24)

Οδηγία 2012/13/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, σχετικά με το δικαίωμα ενημέρωσης στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών (ΕΕ 2012, L 142, σ. 1)

Οδηγία 2014/41/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί της ευρωπαϊκής εντολής έρευνας σε ποινικές υποθέσεις (ΕΕ 2014, L 130, σ. 1)

Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ 2012, C 326, σ. 391)

Αποφάσεις του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 10ης Νοεμβρίου 2016, Poltorak (C-452/16 PPU, EU:C:2016:858), της 23ης Ιανουαρίου 2018, Piotrowski (C-367/16, EU:C:2018:27), της 25ης Ιουλίου 2018, ΑΥ (C-268/17, EU:C:2018:602), της 6ης Δεκεμβρίου 2018, ΙΚ (C-551/18 PPU, EU:C:2018:991), και της 27ης Μαΐου 2019, ΟΓ και ΡΙ (C-508/18 και C-82/19 PPU, EU:C:2019:456), και ΡΦ (C-509/18, EU:C:2019:457)· προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Yves Bot στην υπόθεση Gavanozov (C-324/17, EU:C:2019:312)

Παρατιθέμενες διατάξεις του εθνικού δικαίου

Zakon za ekstraditsiata i enropeyiskata zapoved za arest (νόμος περί έκδοσης αλλοδαπών και περί ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, Βουλγαρία): άρθρο 37

Nakazatelno-protsesualen kodeks (κώδικας ποινικής δικονομίας, Βουλγαρία, στο εξής: ΚΠΔ): άρθρα 55, 65, 269 και 270

Zakon za ministerstvoto na vatreshnite raboti (νόμος περί του υπουργείου εσωτερικών, Βουλγαρία, στο εξής: ΝΥΠΕΣ): άρθρα 72 έως 74

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της διαδικασίας

- 1 Κατά του IR ασκήθηκε ποινική δίωξη για συμμετοχή σε εγκληματική οργάνωση η οποία, με σκοπό τον προσπορισμό περιουσιακού οφέλους, μετέφερε εκτός των συνόρων του κράτους μεγάλες ποσότητες προϊόντων τα οποία υπέκειντο σε ειδικό φόρο κατανάλωσης και δεν έφεραν φορολογικό επίσημα (στο εξής: ένσημη ταινία φορολογίας), καθώς και για παροχή συνδρομής στην αποθήκευση τέτοιου είδους προϊόντων. Και τα δύο εγκλήματα τιμωρούνται με στερητική της ελευθερίας ποινή έως δέκα και έως οκτώ έτη αντίστοιχα.
- 2 Κατά την έναρξη του σταδίου της δικαστικής διαδικασίας της 24ης Φεβρουαρίου 2017 ο IR είχε εγκαταλείψει την κατοικία του. Οι προσπάθειες του δικαστηρίου να εντοπίσει τον τόπο διαμονής του απέβησαν άκαρπες. Διορίστηκε για αυτόν υποχρεωτικά συνήγορος υπεράσπισης. Με απόφαση της 10ης Απριλίου 2017, η οποία επικυρώθηκε σε δεύτερο βαθμό στις 19 Απριλίου 2017, το δικαστήριο διέταξε κατά του IR το μέτρο της «προσωρινής κράτησης» (η δικαστική αυτή πράξη συνιστά εθνικό ένταλμα σύλληψης). Ο IR δεν εμφανίστηκε αυτοπροσώπως στη συγκεκριμένη διαδικασία και εκπροσωπήθηκε από τον δικηγόρο που διορίστηκε αυτεπαγγέλτως για την υπεράσπισή του.
- 3 Στις 25 Μαΐου 2017 το αιτούν δικαστήριο εξέδωσε ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης κατά του IR. Το εν λόγω ένταλμα διαλάμβανε ότι το εθνικό ένταλμα σύλληψης εκδόθηκε ερήμην του IR (κεφάλαιο d, σημείο 2), καθώς και ότι το εν λόγω εθνικό ένταλμα θα του εγχειριστεί προσωπικά κατά την παράδοσή του μετά την εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, ότι θα ενημερωθεί για τα δικαιώματά του και ότι μπορεί να προσφύγει κατά της απόφασης, παρέχοντάς του ταυτόχρονα διευκρινίσεις ως προς τα διαθέσιμα προς τούτο μέσα (κεφάλαιο d, σημείο 3.4). Επιπλέον, υπήρχε η επισήμανση ότι μόνον μετά την παράδοσή του στις βουλγαρικές αρχές έχει τη δυνατότητα να προσβάλει την κράτησή του (προσωρινή κράτηση) (κεφάλαιο d, σημείο 4).
- 4 Ο IR δεν έχει εντοπιστεί και δεν έχει συλληφθεί μέχρι σήμερα.
- 5 Δεν υπάρχουν πληροφορίες σχετικά με το αν ο IR γνωρίζει ότι η ποινική διαδικασία που κινήθηκε σε βάρος του εκδικάζεται ενώπιον δικαστηρίου, ότι έχει διαταχθεί η κράτησή του τόσο εντός της επικράτειας [της Βουλγαρίας] όσο και

στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ότι την υπεράσπισή του έχει αναλάβει αυτεπαγγέλτως διορισμένος συνήγορος και αν διαθέτει πληροφορίες για τον συγκεκριμένο δικηγόρο.

- 6 Λαμβανομένων υπόψη των διατάξεων της οδηγίας 2012/13/ΕΕ, των αποφάσεων του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην υπόθεση OG και PI (C-508/18) και στην υπόθεση PF (C-509/18), καθώς και των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα στην υπόθεση Gavanozov (C-324/17), το αιτούν δικαστήριο αμφιβάλει αν το κατ' αυτόν τον τρόπο εκδοθέν ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης συνάδει με το δίκαιο της Ένωσης, καθόσον δεν προστατεύει επαρκώς τα δικαιώματα του IR. Συγκεκριμένα, δεν του παρέχει πρακτικά τη δυνατότητα να ζητήσει αμέσως μετά τη σύλληψή του στο κράτος μέλος εκτέλεσης την ακύρωση του εθνικού εντάλματος σύλληψης και του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης στο κράτος μέλος έκδοσης (ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου). Αυτό μπορεί να το πράξει μόνον μετά την παράδοσή του στο πλαίσιο της εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης.
- 7 Για τους λόγους αυτούς, το αιτούν δικαστήριο ανακάλεσε το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης που είχε εκδώσει και αποφάσισε να εκδώσει νέο το οποίο θα είναι διατυπωμένο κατά τέτοιο τρόπο ή θα συνοδεύεται από τέτοιου είδους έγγραφο (ενημέρωση σχετικά με τα δικαιώματα του εκζητουμένου και αντίγραφο των εγγράφων με τα οποία [διατάσσεται] η κράτηση) ώστε να εξασφαλίζονται τα προβλεπόμενα στην οδηγία 2012/13/ΕΕ δικαιώματα. Προκειμένου όμως να το πράξει χρειάζεται υποδείξεις από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Σύντομη έκθεση του σκεπτικού της αιτήσεως προδικαστικής απόφασης

Επί του παραδεκτού της αιτήσεως προδικαστικής απόφασης

- 8 Ο IR δεν έχει συλληφθεί δυνάμει του εκδοθέντος ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης ούτε και μπορεί να συλληφθεί στο μέλλον, καθώς αυτό έχει ανακληθεί. Εντούτοις, τα ερωτήματα που υποβάλλονται δεν είναι υποθετικά.
- 9 Σκοπός της υποβολής των προδικαστικών ερωτημάτων είναι να διαπιστωθεί αν συνάδει με το δίκαιο της Ένωσης η εκ νέου έκδοση εντάλματος με το ίδιο περιεχόμενο ή θα πρέπει να εκδοθεί νέο ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης με άλλο περιεχόμενο, το οποίο θα διαφυλάσσει τα δικαιώματα του IR ή αν τα προβλεπόμενα στην οδηγία 2012/13/ΕΕ δικαιώματα του IR θα πρέπει να διασφαλιστούν με άλλον τρόπο.
- 10 Κατά την άποψη του αιτούντος δικαστηρίου δεν είναι ορθό να αναμένει αυτό τη σύλληψη του IR σε άλλο κράτος μέλος προκειμένου να υποβάλει τα ανωτέρω ερωτήματα, διότι στην περίπτωση αυτή τα δικαιώματα του IR θα έχουν ήδη θιγεί ανεπανόρθωτα. Εξάλλου, το αιτούν δικαστήριο θα λάβει γνώση της σύλληψης μόνον κατά την παράδοση του IR. Κατά το χρονικό αυτό σημείο, ωστόσο, η

σύλληψη θα στηρίζεται μόνον στο εθνικό ένταλμα σύλληψης και η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δεν θα είναι πλέον επίκαιρη.

- 11 Σε περίπτωση απειλής των κατοχυρωμένων από το δίκαιο της Ένωσης δικαιωμάτων πολίτη της Ένωσης από πράξη εθνικής δικαστικής αρχής, θα πρέπει να υποβάλλεται προδικαστικό ερώτημα πριν από την έκδοση της σχετικής πράξης και όχι μετά την έκδοσή της, μεταξύ άλλων, ιδίως διότι οι βλαπτικές συνέπειές της θα είναι ανεπανόρθωτες. Υπό την ίδια έννοια πρέπει να εκληφθεί και η σκέψη 66 της απόφασης του Δικαστηρίου της 6ης Δεκεμβρίου 2018, ΙΚ (C-551/18), η οποία διαλαμβάνει ότι «όσον αφορά διαδικασία ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, η διασφάλιση του σεβασμού των δικαιωμάτων του προσώπου του οποίου ζητείται η παράδοση αποτελεί, κατά κύριο λόγο, ευθύνη του κράτους μέλους έκδοσης του εντάλματος». Κατά τον ίδιο τρόπο έκρινε ήδη το Δικαστήριο στο πλαίσιο άλλης διαδικασίας αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως, η οποία αφορούσε αμφιβολίες του αιτούντος δικαστηρίου σχετικά με την ακύρωση εκδοθέντος εντάλματος σύλληψης (απόφαση του Δικαστηρίου της 25ης Ιουλίου 2018, ΑΥ, C-268/17, σκέψεις 26 έως 29): η διαφορά με την υπό κρίση διαδικασία έγκειται στο ότι το αιτούν δικαστήριο αποφάσισε πρώτα να ανακαλέσει το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και μετά να υποβάλει τα ερωτήματά του, προκειμένου να μπορέσει να εκδώσει νέο –σίγουρα όμως στην περίπτωση αυτή νομότυπο– ένταλμα σύλληψης.

Επί του πρώτου ερωτήματος

- 12 Από τη διατύπωση της οδηγίας 2012/13/ΕΕ δεν προκύπτει σαφώς αν πρόσωπο το οποίο συλλαμβάνεται σε άλλο κράτος μέλος δυνάμει ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης απολαύει των δικαιωμάτων που προβλέπονται στο άρθρο 4 της οδηγίας 2012/13/ΕΕ, ιδίως του δικαιώματος του άρθρου 4, παράγραφος 3, τα οποία από τη φύση τους ασκούνται έναντι της δικαιοσύνης του κράτους μέλους έκδοσης. Αφενός, το άρθρο 4 ορίζει ότι οι διατάξεις του ισχύουν για όλους τους κατηγορούμενους που κρατούνται, χωρίς να διευκρινίζει αν αυτοί κρατούνται δυνάμει εθνικού ή ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης και επομένως δεν υπάρχει λόγος διαφορετικής αντιμετώπισης με βάση το κριτήριο αυτό. Αφετέρου, το άρθρο 5 προβλέπει άλλα δικαιώματα των εκζητούμενων, τα οποία αφορούν άμεσα την εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης και μπορούν να ασκηθούν μόνον στο κράτος μέλος εκτέλεσης. Η διαφορά μεταξύ των δικαιωμάτων που προβλέπονται στο άρθρο 4 και αυτών που προβλέπονται στο άρθρο 5 προκύπτει και από το περιεχόμενο των δύο υποδειγμάτων (έγγραφο δικαιωμάτων, παράρτημα Ι και παράρτημα ΙΙ): τα δύο υποδείγματα ταυτίζονται μόνον εν μέρει. Ανακύπτει επομένως το ζήτημα αν ο συλληφθείς ή κρατούμενος δυνάμει ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης απολαύει όλων των δικαιωμάτων που προβλέπονται στο άρθρο 4, ιδίως του δικαιώματος του άρθρου 4, παράγραφος 3, και των δικαιωμάτων που προβλέπονται στο άρθρο 5 της οδηγίας 2012/13/ΕΕ ή μόνον των δικαιωμάτων που προβλέπονται στο άρθρο 5, όχι όμως και των δικαιωμάτων του άρθρου 4.

- 13 Το ανωτέρω ζήτημα ανακύπτει λαμβανομένης υπόψη της διατάξεως του άρθρου 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 2012/13/ΕΕ, η οποία προβλέπει ότι ο κατηγορούμενος που κρατείται, πλην των δικαιωμάτων που προβλέπονται στο άρθρο 3, έχει επιπροσθέτως και τα δικαιώματα που προβλέπονται στο άρθρο 4. Το άρθρο 5 δεν περιλαμβάνει τέτοιου είδους διατύπωση.
- 14 Το εν λόγω ζήτημα ανακύπτει επίσης λαμβανομένης υπόψη και της διατύπωσης της αιτιολογικής σκέψης 30 της οδηγίας 2012/13/ΕΕ. Στην πρώτη περίοδο διαλαμβάνεται ότι τα δικαιώματα κατά τη σύλληψη ισχύουν και για τα πρόσωπα που συλλαμβάνονται δυνάμει ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης. Από τη διατύπωση αυτή θα μπορούσε να συναχθεί ότι τα εν λόγω πρόσωπα απολαύουν πλήρως των δικαιωμάτων που προβλέπονται στο άρθρο 4. Ταυτόχρονα, στην ίδια περίοδο διευκρινίζεται ότι τα εν λόγω δικαιώματα εφαρμόζονται τηρουμένων των αναλογιών, ήτοι δεν υπάρχει πλήρης ταύτιση. Πέραν τούτου, στη δεύτερη περίοδο επισημαίνεται ότι τα δικαιώματα των προσώπων που συλλαμβάνονται δυνάμει ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης προβλέπονται στο παράρτημα II. Από τη διατύπωση αυτή μπορεί να συναχθεί ότι τα εν λόγω πρόσωπα απολαύουν μόνον των δικαιωμάτων που προβλέπονται στο παράρτημα II, όχι όμως και των δικαιωμάτων του παραρτήματος I.
- 15 Αντίστοιχο ζήτημα ανακύπτει και όσον αφορά το άρθρο 6, παράγραφος 2, και το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 2012/13/ΕΕ. Συγκεκριμένα: πρέπει να γίνει δεκτό επομένως ότι το πρόσωπο που συλλαμβάνεται ή κρατείται δυνάμει ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης έχει το δικαίωμα να ενημερώνεται αμέσως για τον λόγο της σύλληψης ή της κράτησής του, καθώς και το δικαίωμα να λαμβάνει όλα τα έγγραφα που είναι ουσιώδη για την αμφισβήτηση της νομιμότητας της κράτησης ή της σύλληψης, μόνον μετά την παράδοσή του στο κράτος μέλος έκδοσης, ήτοι μετά την εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης;
- 16 Σημαντικό επιχείρημα για την υποβολή ερωτημάτων επί των ανωτέρω ζητημάτων είναι ότι δεν έχουν πραγματοποιηθεί ανάλογες τροποποιήσεις στην απόφαση-πλαίσιο 2002/584/ΔΕΥ, οι οποίες θα οδηγούσαν στο συμπέρασμα ότι η απόφαση-πλαίσιο αντανάκλα τα δικαιώματα τα οποία η μετέπειτα εκδοθείσα οδηγία 2012/13/ΕΕ παρέχει στα πρόσωπα που συλλαμβάνονται ή κρατούνται δυνάμει ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης. Η απουσία ανάλογων τροποποιήσεων συνηγορεί υπέρ του συμπεράσματος ότι η οδηγία 2012/13/ΕΕ δεν αναγνωρίζει σε πρόσωπα που κρατούνται δυνάμει ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης νέα δικαιώματα, πέραν εκείνων που τα εν λόγω πρόσωπα είχαν ήδη βάσει της απόφασης-πλαισίου 2002/584/ΔΕΥ.
- 17 Θα πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη και η αρχή της ισοδυναμίας, κατά την οποία η μεταχείριση προσώπου κατά την εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης δεν μπορεί να είναι λιγότερο ευνοϊκή από αυτή που επιφυλάσσεται σε παρεμφερείς καταστάσεις καθαρά εσωτερικής φύσεως. Από αυτή την άποψη, το άρθρο 5 της οδηγίας 2012/13/ΕΕ δεν θα έπρεπε να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι στερεί από έναν κατηγορούμενο που κρατείται δυνάμει ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης τα δικαιώματα που προβλέπονται στο άρθρο 4, τα οποία ο εν λόγω

κατηγορούμενος θα είχε βάσει του εθνικού δικαίου και θα μπορούσε να τα προβάλει σε περίπτωση σύλληψής του δυνάμει εθνικού εντάλματος σύλληψης. Το ίδιο ισχύει και όσον αφορά τα δικαιώματα που προβλέπονται στο άρθρο 6, παράγραφος 2, και στο άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 2012/13/ΕΕ: σε μια κατάσταση εσωτερικής φύσεως τα εν λόγω δικαιώματα θα παρέχονταν αμέσως στον ενδιαφερόμενο μετά τη σύλλησή του, ενώ, αντίθετα, στην περίπτωση εκτέλεσης ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης θα του παρέχονταν μόνον μετά την παράδοσή του στο κράτος μέλος έκδοσης. Στην ουσία, η μεταχείριση του εν λόγω προσώπου σε όμοια κατάσταση εσωτερικής φύσεως (ήτοι κατά τη σύλλησή του στην ημεδαπή) θα ήταν η εξής: Θα ενημερωνόταν για τα δικαιώματα που έχει ως συλληφθείς, πέραν των δικαιωμάτων του ως κατηγορούμενος (άρθρο 55 ΚΠΔ και άρθρα 72 έως 74 ΝΥΠΕΣ). Ειδικότερα, θα ενημερωνόταν σχετικά με το ένταλμα σύλληψης και θα ελάμβανε αντίγραφο του· θα ενημερωνόταν σχετικά με το δικαίωμα του να αμφισβητήσει τη νομιμότητα της κράτησης, καθώς και σχετικά με το δικαίωμά του να εξετάσει όλα τα έγγραφα της διαδικασίας στο πλαίσιο της εν λόγω αμφισβήτησης. Θα είχε άμεση επικοινωνία με τον συνήγορό του, περιλαμβανομένων και των περιπτώσεων κατά τις οποίες ο τελευταίος διορίζεται αυτεπαγγέλτως. Επιπλέον, σε όμοια κατάσταση εσωτερικής φύσεως το δικαστήριο θα διαβίβαζε αυτεπαγγέλτως αντίγραφο του κατηγορητηρίου με αναλυτική περιγραφή της αξιόποινης πράξης που αποτελεί το αντικείμενο της κατηγορίας, καθώς και την απόφαση με την οποία ορίζει δικάσιμο για την κύρια διαδικασία με λεπτομερή αναφορά των δικαιωμάτων του συλληφθέντος κατά τη διάρκεια της δίκης. Με τον τρόπο αυτόν ο συλληφθείς θα μπορούσε να αμφισβητήσει αμέσως ενώπιον του δικαστηρίου τη νομιμότητα της κράτησής του, όντας ενημερωμένος σχετικά με τα δικαιώματά του και όσον αφορά τις νομικές και πραγματικές περιστάσεις της κράτησης (άρθρο 72, παράγραφος 4 ΝΥΠΕΣ· άρθρα 65 και 270 ΚΠΔ).

Επί του δευτέρου ερωτήματος

- 18 Εάν από την απάντηση στο πρώτο ερώτημα προκύψει ότι πρόσωπο το οποίο συνελήφθη ή κρατείται σε άλλο κράτος μέλος δυνάμει ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης έχει όλα τα δικαιώματα που θα είχε αν είχε συλληφθεί στην ημεδαπή δυνάμει εθνικού εντάλματος σύλληψης, το αιτούν δικαστήριο είναι υποχρεωμένο να διασφαλίσει τις αναγκαίες προϋποθέσεις για την πραγματική και αποτελεσματική άσκηση των εν λόγω δικαιωμάτων. Συναφώς, ο ενδιαφερόμενος θα έπρεπε ιδανικά να ενημερώνεται ήδη κατά τη σύλληψή του, όταν του εγχειρίζεται το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης (άρθρο 11, παράγραφος 1, της απόφασης πλαίσιο 2002/584/ΔΕΥ). Με άλλα λόγια, το πιο λογικό θα ήταν να διαλαμβάνονται τα δικαιώματά του ως κρατουμένου στο ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης.
- 19 Για τους λόγους αυτούς, με το δεύτερο ερώτημα ζητείται η ερμηνεία του άρθρου 8 της απόφασης-πλαίσιο 2002/584/ΔΕΥ, και συγκεκριμένα ερωτάται αν η εν λόγω διάταξη μπορεί να έχει την έννοια ότι επιτρέπει την τροποποίηση του περιεχομένου του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, ειδικότερα την προσθήκη νέου κειμένου (παραδείγματος χάριν υπό το στοιχείο «F») σχετικά με τα

δικαιώματα του κρατουμένου έναντι των δικαστικών αρχών του κράτους μέλους έκδοσης, ιδίως όσον αφορά την προσφυγή κατά των εκδοθέντων από αυτές εθνικών και ευρωπαϊκών εντάλματων σύλληψης (άρθρο 4, παράγραφος 3, της οδηγίας 2012/13/ΕΕ).

- 20 Η προσθήκη τέτοιου είδους κειμένου στο ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης θα διασφάλιζε τα δικαιώματα του κρατουμένου και (στο μέτρο του δυνατού) θα τον αντιμετώπιζε ως εάν εκείνος είχε συλληφθεί στην ημεδαπή δυνάμει εθνικού εντάλματος σύλληψης.
- 21 Η ανωτέρω νομική λύση θα μπορούσε να συναντήσει αντιρρήσεις.
- 22 Η απόφαση-πλαίσιο 2002/584/ΔΕΥ σκοπεί στη δημιουργία μιας εναρμονισμένης δικαστικής πράξης για τη ρύθμιση ενός ζητήματος που άπτεται του δικαίου της Ένωσης, ήτοι του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης. Δεν υπάρχουν σε εθνικό επίπεδο διαφορές οι οποίες θα μπορούσαν να δικαιολογήσουν τη χρήση διαφορετικών εντύπων βάσει του άρθρου 4, παράγραφος 4, δεύτερη περίοδος, και του άρθρου 5, παράγραφος 2, δεύτερη περίοδος, της οδηγίας 2012/13/ΕΕ. Ως εκ τούτου, η προσθήκη νέων πληροφοριών στο έντυπο του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, πέραν εκείνων του άρθρου 8, παράγραφος 1, και μάλιστα πέραν εκείνων που προβλέπονται στην ίδια την απόφαση-πλαίσιο (ιδίως των πληροφοριών που προβλέπονται στην οδηγία 2012/13/ΕΕ) θα οδηγούσε στη δημιουργία διαφορετικών εθνικών εντύπων για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, ανάλογα με τις εθνικές ιδιαιτερότητες των δικαιωμάτων των κρατουμένων. Τούτο αντίκειται στον σκοπό του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης ως εναρμονισμένης δικαστικής πράξης για την παράδοση προσώπου προς τον σκοπό κίνησης της ποινικής διαδικασίας. Στο πνεύμα αυτό, το σημείο 1.3. με τίτλο «Το έντυπο του ΕΕΣ» στην εισαγωγή του εγχειριδίου για τον τρόπο έκδοσης και εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης (ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 28ης Σεπτεμβρίου 2017, C[2017] 6389) προβλέπει: «Μόνο αυτό το έντυπο μπορεί να χρησιμοποιείται και δεν επιτρέπεται να τροποποιηθεί».
- 23 Το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης αποτελεί γνωστοποίηση της δικαστικής αρχής έκδοσης προς τη δικαστική αρχή εκτέλεσης. Ως εκ τούτου, το περιεχόμενό του έχει ως αντικείμενο των καθορισμό των προϋποθέσεων για την παράδοση του εκζητούμενου. Αντιθέτως, το έγγραφο δικαιωμάτων του κρατουμένου κατά το άρθρο 4 της οδηγίας 2012/13/ΕΕ αποτελεί γνωστοποίηση της εθνικής δικαστικής αρχής προς τον εκζητούμενο. Το εν λόγω έγγραφο δικαιωμάτων και η ενημέρωση κατά το άρθρο 6, παράγραφος 2, και το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 2012/13/ΕΕ δεν αφορούν την εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης. Για αυτόν ακριβώς τον λόγο δεν διαλαμβάνονται στο κείμενο του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης.

Επί του τρίτου ερωτήματος

- 24 Εφόσον το Δικαστήριο απαντήσει καταφατικά στο πρώτο ερώτημα και αρνητικά στο δεύτερο, το αιτούν δικαστήριο οφείλει να διαπιστώσει αν τυχόν υπάρχουν

άλλα νομικά μέσα τα οποία να διασφαλίζουν ότι ο IR μπορεί να ασκήσει αμέσως και αποτελεσματικά μετά την κράτησή του δυνάμει του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης σε άλλο κράτος μέλος τα δικαιώματα που προβλέπονται στην οδηγία 2012/13/ΕΕ. Τούτο σημαίνει ότι αμέσως μετά τη σύλληψή του (ή εντός βραχέος χρονικού διαστήματος μετά από αυτή) ο IR θα πρέπει να ενημερωθεί για τα δικαιώματα που έχει κατά το άρθρο 4, ιδίως δε κατά το άρθρο 4, παράγραφος 3, για τους λόγους της σύλληψής του κατά το άρθρο 6, παράγραφος 2, και για την πρόσβαση στα έγγραφα κατά το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 2012/13/ΕΕ.

- 25 Μια σχετικά αποτελεσματική λύση θα ήταν το αιτούν δικαστήριο, αμέσως μόλις λάβει γνώση της κράτησης του IR σε άλλο κράτος μέλος, να του διαβιβάσει το έγγραφο δικαιωμάτων κατά τη σύλληψη, καθώς και αντίγραφο του εθνικού εντάλματος σύλληψης και των αποδεικτικών στοιχείων στα οποία αυτό στηρίζεται, να του παράσχει στοιχεία σχετικά με τον συνήγορό του και, σε περίπτωση που ο ίδιος το ζητήσει, να του αποστείλει αντίγραφα και άλλων εγγράφων της διαδικασίας. Η κατά τα ανωτέρω εγχείριση εγγράφων θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί με την έκδοση ευρωπαϊκής εντολής έρευνας, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 5 της σύμβασης για την αμοιβαία δικαστική συνδρομή επί ποινικών υποθέσεων μεταξύ των κρατών μελών και της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- 26 Η ως άνω νομική λύση είναι σχετικά μόνον αποτελεσματική εξαιτίας των ακόλουθων περιστάσεων.
- 27 Κατά πρώτον, η απόφαση-πλαίσιο 2002/584/ΔΕΥ δεν προβλέπει υποχρέωση του κράτους μέλους εκτέλεσης να ενημερώνει το κράτος μέλος έκδοσης για τη σύλληψη του εκζητουμένου. Τέτοιου είδους ενημέρωση μπορεί να λάβει χώρα τυχαία στο πλαίσιο ενημέρωσης για άλλου είδους περιστατικά, παραδείγματος χάριν σε περίπτωση μη επαρκών πληροφοριών (άρθρο 15, παράγραφος 2) ή καθυστέρησης της διαδικασίας (άρθρο 17, παράγραφος 4). Για τον λόγο αυτόν θα έπρεπε η δικαστική αρχή έκδοσης να επιτρέπει σκοπίμως να εμφιλοχωρούν σφάλματα ή να υπάρχουν ελλείψεις κατά την έκδοση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης προκειμένου να μπορεί να διασφαλίζει ότι θα ενημερώνεται από τη δικαστική αρχή εκτέλεσης αμέσως μετά τη σύλληψη του εκζητουμένου βάσει της διάταξης του άρθρου 15, παράγραφος 2, της απόφασης-πλαισίου 2002/584/ΔΕΥ. Είναι όμως ανεπίτρεπτο η σκόπιμη παράβαση του νόμου (έκδοση ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης το οποίο περιέχει σφάλματα) να αποτελεί προϋπόθεση για την εγγύηση των δικαιωμάτων του εκζητουμένου. Πέραν αυτού, η διαβίβαση πληροφοριών κατά το άρθρο 15, παράγραφος 3, είναι η εξαίρεση και όχι ο κανόνας (απόφαση του Δικαστηρίου της 23ης Ιανουαρίου 2018, Piotrowski, C-367/16, σκέψη 61).
- 28 Κατά δεύτερον, η έγγραφη επικοινωνία μεταξύ των δικαστικών αρχών εκτέλεσης και έκδοσης απαιτεί χρόνο, κατά κανόνα μερικές ημέρες· κατά το διάστημα αυτό ο συλληφθείς στερείται των δικαιωμάτων που προβλέπονται στην οδηγία 2012/13/ΕΕ. Τούτο θα ήταν αντίθετο προς την κατοχυρωμένη στην αιτιολογική σκέψη 12 και στο άρθρο 1 της απόφασης-πλαισίου 2002/584/ΔΕΥ

υποχρέωση διαφύλαξης των δικαιωμάτων του εν λόγω προσώπου. Τέτοιου είδους καθυστέρηση θα ήταν αντίθετη προς την υποχρέωση εγγύησης της προσωπικής ασφάλειας του συλληφθέντος κατά το άρθρο 6 του Χάρτη. Η απαίτηση να τάσσεται εύλογη προθεσμία για την εκδίκαση τυχόν προσφυγών θα παραβιάζόταν, καθώς η ίδια η κατάθεση της προσφυγής θα καθυστερούσε αδικαιολόγητα εξαιτίας της καθυστερημένης ενημέρωσης του συλληφθέντος σχετικά με τα δικαιώματά του και της καθυστερημένης διαβίβασης εγγράφων που απαιτούνται προς στήριξη της υπεράσπισής του. Τέτοιου είδους καθυστέρηση θα παραβίαζε την αρχή της ισοδυναμίας, καθώς η μεταχείριση συλληφθέντος δυνάμει ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης θα ήταν ουσιωδώς λιγότερο ευνοϊκή από αυτή που θα επιφυλασσόταν σε συλληφθέντα στο πλαίσιο κατάστασης καθαρά εσωτερικής φύσεως.

Επί του τετάρτου ερωτήματος

- 29 Η καταφατική απάντηση στο δεύτερο ή το τρίτο ερώτημα δεν θα εξασφάλιζε επαρκώς αποτελεσματική εγγύηση, καθώς θα παρείχε απλώς στις δικαστικές αρχές έκδοσης τη δυνατότητα συμπλήρωσης του κειμένου του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης και, αντίστοιχα, ενημέρωσης του κρατουμένου σχετικά με τα δικαιώματά του μετά την κράτηση. Θα υπήρχε απλώς η σχετική δυνατότητα, όχι όμως και υποχρέωση.
- 30 Υπό την έννοια αυτή, απαιτείται ταυτόχρονα και μια δεσμευτική υποχρέωση.
- 31 Ανάλογη υποχρέωση προβλέπεται ρητώς στο άρθρο 14 της οδηγίας 2014/41/ΕΕ όσον αφορά την έκδοση ευρωπαϊκής εντολής έρευνας. Καθώς η προσβολή των δικαιωμάτων των προσώπων τα οποία αφορά μια ευρωπαϊκή εντολή έρευνας είναι μικρότερης έκτασης από αυτή των προσώπων που έχουν συλληφθεί ή κρατούνται δυνάμει ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι το δίκαιο της Ένωσης θέτει νομικά μέσα μόνο στη διάθεση των πρώτων και όχι των δεύτερων.
- 32 Ελλείψει μίας ή περισσότερων νομικών λύσεων, οι οποίες στο σύνολό τους εξασφαλίζουν τη σύννομη άσκηση των δικαιωμάτων που προβλέπονται στην οδηγία 2012/13/ΕΕ από πρόσωπα που κρατούνται δυνάμει ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, ανακύπτει το ζήτημα αν –λαμβανομένων υπόψη των διατάξεων του άρθρου 6 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, των άρθρων 6 και 47 του Χάρτη, καθώς και της αιτιολογικής σκέψης 12 και της διάταξης του άρθρου 1, παράγραφος 3, της απόφασης-πλαϊσίου 2002/584/ΔΕΥ– είναι ισχυρό το τοιοιτοτρόπως οργανωμένο σύστημα της απόφασης-πλαϊσίου 2002/584/ΔΕΥ, καθόσον δεν εγγυάται τα προβλεπόμενα στην οδηγία 2012/13/ΕΕ δικαιώματα.
- 33 Συγκεκριμένα, το ανακύπτον ζήτημα είναι αν η αδυναμία ενημέρωσης κρατουμένου δυνάμει ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης κατά τη στιγμή της σύλληψής του στο κράτος μέλος εκτέλεσης σχετικά με τα δικαιώματά του κατά το άρθρο 4 και η αδυναμία παροχής σε αυτόν των αναγκαίων πληροφοριών κατά το άρθρο 6, παράγραφος 2, και το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 2012/13/ΕΕ

συνεπάγεται παράβαση της υποχρέωσης σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων.

- 34 Πέραν των ανωτέρω, θα πρέπει να ελεγχθεί αν το γεγονός ότι ο κρατούμενος στερείται πρακτικά της δυνατότητας να αμφισβητήσει στο κράτος μέλος έκδοσης τη νομιμότητα της κράτησής του (προσφυγή τόσο κατά του εθνικού όσο και κατά του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης), ή παρεμποδίζεται ουσιωδώς να το πράξει, μέχρις ότου η αρμόδια δικαστική αρχή αποφασίσει αν θα εκτελέσει το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης ή θα αρνηθεί την εκτέλεσή του συνάδει με το άρθρο 6 και το άρθρο 47, παράγραφος 1, του Χάρτη, τα οποία κατοχυρώνουν το δικαίωμα στην ελευθερία και την ασφάλεια και το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής αντίστοιχα.
- 35 Τέλος, ανακύπτει το ζήτημα αν ο εν λόγω μηχανισμός της απόφασης-πλαισίου 2002/584/ΔΕΥ, ο οποίος δεν εγγυάται στην πράξη την άσκηση των δικαιωμάτων που έχει ο κρατούμενος κατά τις διατάξεις της οδηγίας 2012/13/ΕΕ και παρεμποδίζει συνεπώς την προάσπιση των δικαιωμάτων του ενώπιον των δικαστικών αρχών του κράτους μέλους έκδοσης, ή την καθιστά αδύνατη, συνάδει με τη σχετική νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η σκέψη 70 της απόφασης του Δικαστηρίου της 27ης Μαΐου 2019, ΟG και PI (C-508/18) και η σκέψη 48 της αποφάσεως που εκδόθηκε την ίδια ημέρα, PF (C-509/18) διαλαμβάνουν «[...] ότι το πρόσωπο κατά του οποίου εκδόθηκε αυτό το εθνικό ένταλμα σύλληψης έτυχε όλων των αναγκαίων εγγυήσεων για την έκδοση αυτού του είδους αποφάσεων όπως, μεταξύ άλλων, οι εγγυήσεις που απορρέουν από τα θεμελιώδη δικαιώματα και τις θεμελιώδεις νομικές αρχές του άρθρου 1, παράγραφος 3, της αποφάσεως-πλαισίου 2002/584». Όταν πρόκειται για ένταλμα σύλληψης το οποίο εκδόθηκε ερήμην του εκζητούμενου, η ουσιώδης εγγύηση έγκειται στη δυνατότητα έγκαιρης αμφισβήτησης της νομιμότητας της κράτησης. Επιπλέον, οι σκέψεις 75 και 53 των ανωτέρω αποφάσεων, αντίστοιχα, διαλαμβάνουν ότι «... η απόφαση εκδόσεως ενός τέτοιου εντάλματος [...] πρέπει να μπορ[εί] να προσβληθ[εί] με ένδικο μέσο [...] το οποίο να ικανοποιεί πλήρως τις απαιτήσεις που είναι συμφυείς με την αποτελεσματική δικαστική προστασία». Μολονότι η σκέψη 75 αφορά μια ειδική περίπτωση, η απαίτηση να υπάρχει η δυνατότητα προσφυγής κατά του εκδοθέντος εντάλματος σύλληψης, η οποία προσφυγή έχει τον χαρακτήρα αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας, είναι σαφής. Με άλλα λόγια, ήδη κατά τη διαδικασία εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης ο εκζητούμενος έχει το δικαίωμα να υπερασπιστεί τον εαυτό του ενώπιον των δικαστικών αρχών του κράτους μέλους έκδοσης αμφισβητώντας τη νομιμότητα του εθνικού και του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης. Επιβάλλεται ο συλληφθείς να απολαύει των δικαιωμάτων που προβλέπονται στην οδηγία 2012/13/ΕΕ, και μάλιστα κατά τον χρόνο που ορίζει η οδηγία, ήτοι κατά τη σύλληψή του, προκειμένου να είναι σε θέση να κάνει πράγματι χρήση των νομικών δυνατοτήτων που του αναγνωρίζει το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ειδικό αίτημα

- 36 Στην περίπτωση που το αίτημα να κηρυχθεί ανίσχυρη η απόφαση-πλαίσιο 2002/584/ΔΕΥ γίνει δεκτό, το αιτούν δικαστήριο ζητεί από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης να αποφασίσει αν παρίσταται ανάγκη καθορισμού μεταβατικής περιόδου διατήρησης των ένομων αποτελεσμάτων, λαμβανομένων υπόψη των ανυπέρβλητων δυσχερειών που θα ανέκυπταν σε εκκρεμείς διαδικασίες εκτέλεσης ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης (σκέψη 56 της απόφασης του Δικαστηρίου της 10ης Νοεμβρίου 2016, Poltorak, C-452/16).

ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ